

IV. WYKORZYSTANIE PRZEZ ZWIERZĘTA

ZAPOTRZEBOWANIE BIAŁKA A JEGO ZAWARTOŚĆ W PASZACH Z BIEŻĄCEJ PRODUKCJI W NIEKTÓRYCH OKRESACH SEZONU WEGETACYJNEGO

STEFAN JELINOWSKI

Pracownia Uprawy Roli IUNG, Puławy

W rozważaniach paszowych mówi się często o produkcji białka jako składnika pokarmowego, którego ilość limituje do pewnego stopnia wysokość produkcji zwierzęcej. Znacznie mniej uwagi poświęca się właściwemu wykorzystaniu już wyprodukowanego białka. Zależy ono między innymi od proporcji między białkiem, a węglowodanami w zadawanej paszy, czyli od ilości gramów białka przypadającej na jednostkę owsianą. Przy zadawaniu pasz o niewłaściwej proporcji zmniejsza się wykorzystanie składników pokarmowych.

Przy różnej wadze, a szczególnie przy różnej wydajności zwierzęcia zmienia się wymagana proporcja między białkiem, a jednostkami. Tak np. w przypadku krów o wadze 500 kg produkujących mleko o zawartości tłuszczu do 4%, potrzebna ilość białka na jednostkę wynosi: przy wydajności 5 litrów potrzeba 89 g białka/jedn. ow., a przy wydajności 20 litrów 111 g białka/jedn. ows..

Zawartość białka w jednostce owsianej u większości roślin uprawianych na pokrycie bieżących potrzeb w okresie żywienia zielonkami z poplonów (wczesna wiosna — poplony ozime, wczesna jesień — poplony ścierniskowe i wsiewki) przekracza znacznie podane wyżej ilości. Z roślin poplonowych niemotyłkowych tylko zielonka słonecznika ma niższą zawartość białka od wyżej podanych, zielonka z żyta ma bardzo zbliżoną, a zielonka z mieszanki wyki z żytem lub wyki z życicami o 20 do 30 gramów wyższą od wymaganej dla krowy dającej 20 l mleka. Podobnie kształtuje się zawartość białka w ścierniankach konicznych, zielonce malwy, facelii, gorzycy. Zielonki łubinów i seradeli zawierają nawet do 190 gramów białka w jednostce.

Ilość białka przypadająca na jednostkę jest znacznie wyższa w początku użytkowania zielonki, wyższa również w roślinach nawożonych

azotem w porównaniu z nienawożonymi. W badaniach naszych dotyczących wpływu nawożenia azotowego na poplony ozime stwierdziliśmy znaczny wzrost ilości białka przypadającego na jednostkę karmową. Ilość białka przypadająca na jednostkę karmową wynosiła w granicach: w zielonce rzepaku do 350 w początku i do 260 w końcu okresu żytkowania, w zielonce żyta odpowiednio 196 i 121.

W okresie wiosennym kiedy skarmia się młode wysokobiałkowe zielonki, większość gospodarstw nie posiada zapasów łatwostrawnych pasz węglowodanowych, które mogłyby służyć jako „rozcieńczalniki” białka. Słoma paszowa może spełnić tę rolę jako jedyny rozcieńczalnik tylko w odniesieniu do zielonek, w których ilość białka w jednostce nie przekracza 115 gramów. W przypadku wyższej zawartości białka dla zrównowazenia jego stosunku do jednostek należałoby zużyć takich ilości słomy, których zwierzę nie potrafi wykorzystać. Tak np. skarmiając zielonkę zawierającą 152 g białka/j. o. należałoby w celu rozcieńczenia białka skarmiać 13—15 kg słomy/dzień/sztukę (mowa o krowach wg podanego wyżej przykładu).

Chcąc uniknąć niedostatku białka w żywieniu na przestrzeni całego roku, należy nie tylko troszczyć się o jego wysoką produkcję, lecz w pierwszym rzędzie o właściwe wykorzystanie już wyprodukowanego białka. Można to osiągnąć tylko przez odpowiednio zorganizowaną jednoczesną produkcję wysokowydajnych roślin zawierających łatwostrawne węglowodany i roślin wysokobiałkowych (na oddzielnych powierzchniach) na okres letniego żywienia. Posiadanie dwu różnych pasz ułatwi właściwe normowanie. Jednocześnie pamiętać należy o sprządzeniu odpowiednich zapasów pasz węglowodanowych na te okresy letniego żywienia, kiedy nie można uzyskać ich z bieżącej produkcji.

Wykluczając marnotrawstwo białka w okresie letniego żywienia można będzie sporządzić większe jego rezerwy na okres zimowy.